



Saaristomeren Kalaleader
Skärgårdshavets Fiskeleader

LEADER

I samma båt
samassa veneessä

Med fisk till toppen!



Innehållsförteckning

1 INLEDNING	3
2 GEOGRAFISKT OMRÅDE OCH BEFOLKNING	3
3 BETYDELSEN AV FISKERINÄRINGENS FÖRETAGSVERKSAMHET OCH REGIONAL GEOGRAFI	4
4 FÖRBEREDANDE PROCESS FÖR LOKALSAMHÄLLETS DELTAGANDE	6
5 ANALYS AV OMRÅDETS UTVECKLINGSBEHOV OCH MÖJLIGHETER	7
5.1 SWOT	7
5.2 UTVECKLINGSBEHOV OCH MÖJLIGHETER	8
6 STRATEGINS VISION, MÅLSÄTTNINGAR OCH ÅTGÄRDER	10
6.1 STRATEGINS VISION OCH MÅLSÄTTNINGAR	10
6.2 STRATEGINS PRIORITERINGAR OCH ÅTGÄRDER	10
6.2.1 Verksamhetsmiljöns utmaningar	11
6.2.2 Kunnsande och anpassning	11
6.2.3 Produktutveckling och marknadsföring	11
6.2.4 Offentlig image och samarbete.....	12
6.2.5 Projektfinansieringens begränsningar och egna projekt	12
6.3 BEDÖMNING AV ÅTGÄRDERNAS EFFEKT	13
6.4 KOORDINERINGEN AV ÅTGÄRDERNA MED ÖVRIGA PROGRAM OCH MED DEN REGIONALA UTVECKLINGSVERKSAMHETEN	13
7 ORGANISERINGEN AV STRATEGINS FÖRVALTNING	15
7.1 FÖRVALTNING	15
7.2 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	15
7.3 KOMMUNIKATION OCH AKTIVERING	16
7.4 DELTAGANDE I DET NATIONELLA NÄTVERKETS VERKSAMHET	16
8 STRATEGINS FINANSIERINGSPLAN	16

BILAGOR:

1. Nuläget för fiskerinäringen och fisketurismen i Skärgårdshavet (skild bilaga på finska)
2. Sammansättningen av styrgruppen för Skärgårdshavets fiskeaktionsgrupp år 2021
3. Beskrivning av strategiprocessen
4. Kommunernas AVTAL för programperioden 2021-2027 (skild bilaga)
5. Kommunikationsplan 2021-2027
6. Nätverket för Skärgårdshavets Fiskeleader
7. I samma båt – Samassa veneessä rf:s styrelses beslut att ansöka om status som fiskeleader (skild bilaga)

Vår vision år 2027:
***Fiskerinäringens lönsamhet har förbättrats,
och branschen intresserar även nya aktörer.
Fisketurismens verksamhetsförutsättningar har utvecklats speciellt
genom samarbete och nätverkande.
Lokalsamfunden har aktiverat sig i befrämjandet av fiskerinäringen.***



Strategi-projektet var finansierat av NTM-centralen i
Egentliga-Finland och Leader I samma båt - samassa
venessä rf ry

Översättning från finska: Guy Svanbäck

Pärmbilderna:

bild 1, 6, 7 och 8 Maria Saarinen
bild 2 Pirjo Silveri
bild 3 Ari Paataja
bild 4 Finlands fiskodlarförbund rf
bild 5 Havs- och fiskerinätverket

1 INLEDNING

Fiskeaktionsgruppverksamheten inleddes i Skärgårdshavet i slutet av år 2015, när Jord- och skogsbruksministeriet godkände Leader I samma båt – Samassa veneessa ry:s (i fortsättningen ISB-SV) ansökan som fiskeaktionsgrupp i Skärgårdshavet med strategin ”Ansvarsfullt producerad fisk från närvattnen”¹.

Fiskeaktionsgruppen informerar och aktiverar områdets aktörer och finansierar genom en ram, som beviljats från Europeiska havs- och fiskerifonden, allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt, som stöder strategins förverkligande.

Gruppen verkar även som befrämjare av samarbete och skapare av nätverk, dels genom projekt som man finansierat och dels genom det arbete som görs av aktivatorn, som ansvarar för gruppens praktiska verksamhet. Gruppens verksamhet stöder och kompletterar förverkligandet av övriga program i området och regionutvecklingsåtgärder. Baserat på mål- och intressentundersökningar² åren 2017 och 2021 är fiskegruppsverksamheten behövlig i Skärgårdshavet, och till största delen har man varit mycket nöjd med dess verksamhet.

ISB-SV ansökte om att med denna strategi utses till en fiskeleader som avses i Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden för programperioden 2021-2027 (styrelsens beslut, bilaga 7). Strategin har beretts öppet i brett samarbete med fiskerinäringens aktörer samt övriga intressenter och experter.

Verksamheten beviljades en finansiering på 900 000 euro från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.

2 GEOGRAFISKT OMRÅDE OCH BEFOLKNING

”Skärgårdshavet är imponerande, och dess like finns ingenstans”³. Skärgårdshavet är världens största innanhavsskärgård. Öar och skär som dominerar landskapet är över 41 000 och det finns över 12 000 kilometer strandlinje. Strandlinjen och innanskärgården, som breder ut sig framför, är till sin ytf orm ett varierande och splittrat område, som kännetecknas av vikar som skjuter djupt in mot fastlandet, öar av varierande storlek och smala och grunda sund samt fjärdar mellan dem. Innerskärgården förändras när man går mot öppet hav. I mellanskärgården är öarna mindre och vattnets andel av arealen större. I ytterskärgården kan berget bara ses som små skär som höjer sig över ytan. Ytterskärgården som öppnar sig syd om Pargas och Kimitos huvudöar utgör Skärgårdshavets nationalpark. Skärgårdshavet är även en del av Unescos världsomspännande nätverk av biosfärområden.

Kommunerna som hör till Skärgårdshavets Fiskeleader finns längs Skärgårdshavets kust. En del är tätt bebodda städer och en del gles bebodda landsbygds- och skärgårdsområden. Det finns sammanlagt 13 kommuner, och de är från norr till söder Gustavs, Töfsala, Virmo, Masku, Nådendal, Reso, Åbo, S:t Karins, Pargas, Pemar, Sagu, Kimitoön och Salo (tabell 1). Områdets totalareal är 13 854 km², och över hälften är vattenområden, i huvudsak hav.

Av sammanlagt ungefär 380 000 invånare bor uppskattningsvis 30 000 stadigvarande i skärgårdsområdet. På kommunernas områden finns nästan 38 000 sommarbostäder, och området

¹ <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/skargardshavets-fiskeristrategi-2014-2020/?lang=sv>

² Resultatsammandrag av Mål- och intressegruppsenkäterna 2017 och 2021 <https://www.sameboat.fi/wp-content/uploads/2021/07/KOHDE-JA-SIDOSRYHMAKYSELYN-TULOKSET-2017-ja-2021.pdf>

³ Väänänen K. mm.2020: s. 96 I Skärgårdshavets blå bok. Operation Det unika Skärgårdshavet. Red. Kirsi Saivosalmi. 225 s.

besöks av hundratusentals turister årligen. Corona-epidemin har ökat turismen och distansarbetet i skärgården. Till de större bebodda öarna finns färjförbindelse och till de mindre trafikerar förbindelsefartyg. I Pargas och Kimitoön är majoritetens språk svenska. Även Åbo är en tvåspråkig stad.

Tabell 1. Grundinformation om kommunerna och städerna i verksamhetsområdet för Skärgårdshavets Fiskeleder. (källor: Finlands statistikcentral och kommunernas webbsidor)

Kommun	Invånare 31.12.2020	Svensk- språkiga %	Areal km ²	varav vattenareal km ²	Sommar- stugor 2019
Gustavs	962	1,4	522	357	3 137
Töfsala	1 659	0,7	217	80	1 971
Virmo	7 645	0,8	536	16	1 035
Masku	9 543	1,1	204	29	931
Nådendal	19 427	1,3	683	372	4 734
Reso	24 407	1,4	49,5	0,5	65
Åbo	194 391	5,5	306	61	2 466
S:t Karins	34 667	4,5	179	29	769
Pargas	15 105	55,1	5 548	4 666	8 904
Pemar	10 922	1,1	240	1	274
Sagu	2 950	2,7	300	47	1 395
Kimitoön	6 609	67,5	2 901	2 114	4 865
Sagu	51 562	1,2	2 168	181	7 058
SAMMANLAGD	379 849		13 854	7 954	37 604
%		~ 7,0		57,4	

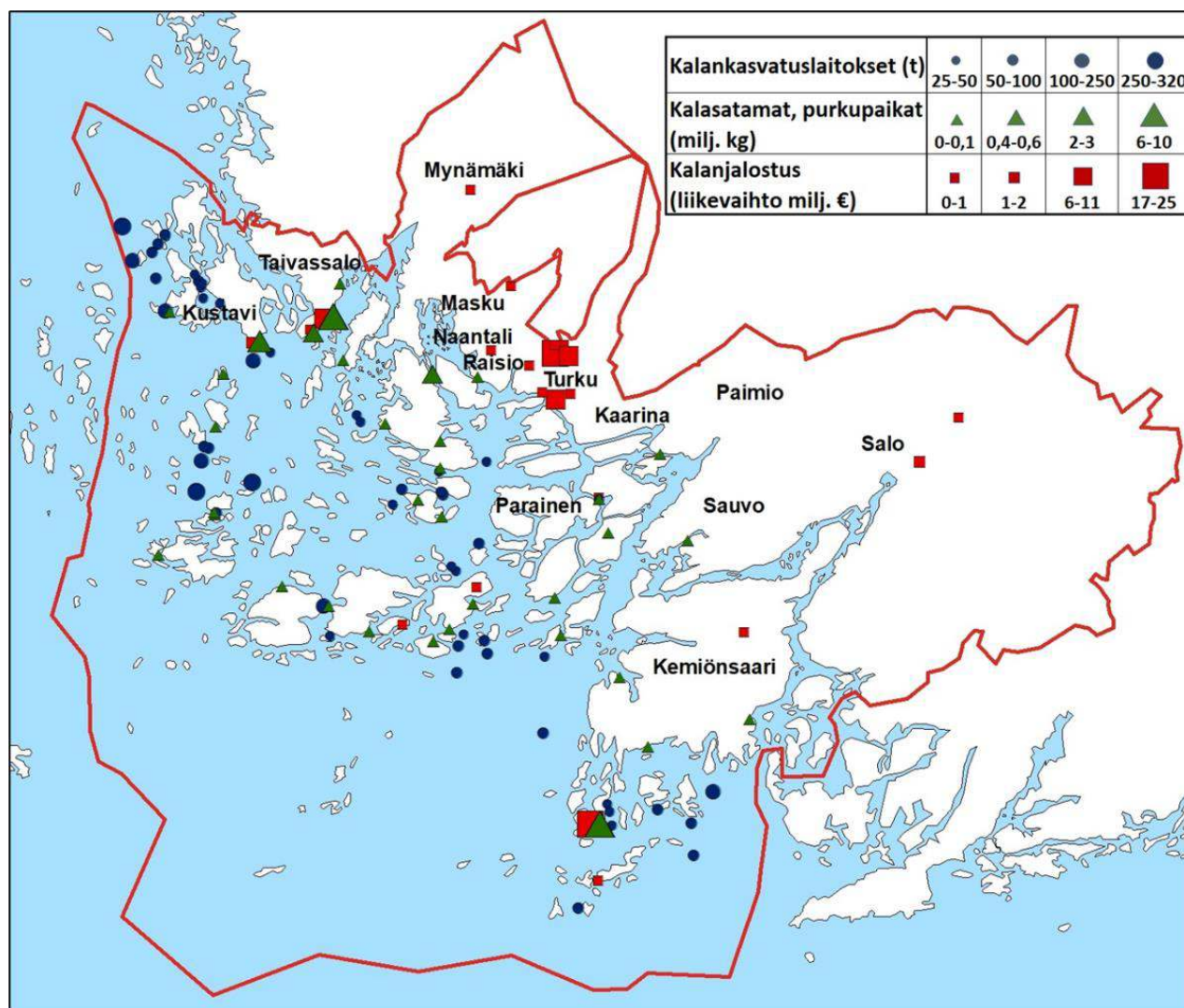
Skärgårdshavet är i huvudsak i nöjaktigt tillstånd. Innerskärgårdens ekologiska tillstånd är dock på många ställen försvagad jämfört med den tidigare statusuppskattningen. Centrala problem är näringsavrinningen, särskilt fosfor och kväve, och som följd av dessa havets eutrofiering. Eutrofieringen syns i att vattnen grumlas och i ökning av blågröna alger och trådalger. Mörtfiskbestånden, som gynnas av eutrofiering, har ökat.

Enligt prognoserna kommer de mest betydelsefulla effekterna av klimatförändringen att vara en ökning av luftens och havsvattnets temperatur, förkortning av tiden med istäcke och ett försvårande av vinterfisket, ökning av regn vintertid och ökning av mängden näringsavrinning från fastlandet samt minskning av havsvattnets salthalt. Sannolikt minskar kallvattensarterna, och sötvattensarterna som gynnas av eutrofiering ökar.

3 BETYDELSEN AV FISKERINÄRINGENS FÖRETAGSVERKSAMHET OCH REGIONAL GEOGRAFI

Skärgårdshavet har den mest betydelsefulla koncentrationen av fiskerinäringsområden i Finland (karta 1). I området finns Finlands viktigaste fiskproduktionsområde, varför fisket av fjällfisk, nors och ryssjeströmming är koncentrerat hit. Det finns sammanlagt 204 kommersiella fiskare, av vilka 82 hör till klass 1. Fisket har långa traditioner, och fastän kustfiskarnas antal och fångsterna av fjällfisk varit sjunkande under 2000-talet, har fisket fortfarande lokal betydelse som upprätthållare av skärgårdens

livskraft och kultur. På grund av de problem som sälarna orsakar har fisket koncentrerats till skyddade havsvikar nära fastlandet. Av mängden odlad fisk i vårt land produceras en dryg fjärdedel i Skärgårdshavet. Det finns 16 fiskodlingsföretag och hos dem sammanlagt 53 anläggningar. Tack vare det kommersiella fisket och den betydande fiskproduktionen som odlingarna står för har det i området uppstått ett brett nätverk för mottagning och vidareförädling av fisk. Det finns 19 anläggningar som förädlar fisk, och de flesta av dem är betydelsefulla även på nationell nivå. Ungefär 20 företagare arrangerar guidade fisketurer i Skärgårdshavet. Fisketurismservice erbjuds även av turistföretag verksamma i området. En detaljerad utredning av områdets fiskerinäring finns i bilaga 1 ”Nuläget för fiskerinäringen och fisketurismen i Skärgårdshavet (på finska)”.



Karta 1. Inom Skärgårdshavets Fiskeleaders område finns flera landningsplatser för fisk, fiskodlingar och fiskförädlingsanläggningar. De landningsplatser för fisk som är utmärkta på kartan är fiskehamnar och lossningsplatser utsedda av myndigheten, men en del av dem är för närvarande inte i bruk. I Skärgårdshavet finns sammanlagt 33 fiskehamnar och lossningsplatser utsedda av myndigheten.

4 FÖRBEREDANDE PROCESS FÖR LOKALSAMHÄLLET'S DELTAGANDE

Skärgårdshavets fiskeristrategi förbereddes under ledning av fiskeaktionsgruppens styrgrupp, som administreras av Leader I samma båt – Samassa veneessa rf ry. I styrgruppen finns nio medlemmar och nio suppleanter (bilaga 2). Styrgruppen har långvarig erfarenhet och sakkunskap om fiskerinäringen i Skärgårdshavet, och dess medlemmars kontaktnätverk är brett. Som arbetsprincip för gruppen var ett öppet och brett samarbete med aktörerna inom områdets fiskerinäring samt övriga intressenter och sakkunniga. På grund av corona-epidemin förverkligades strategins berednings- och hörandeprocess i sin helhet via nätet. Kommuner, igenkända mål- och intressegrupper samt övriga sakkunniga informerades direkt via e-post, därutöver informerades om infotillfällen och möjligheter att kommentera på fiskegruppens websidor⁴ och på facebook-sidorna⁵. Fältets syn har kartlagts aktivt även i telefonsamtal och övriga kontakter mellan aktivatorn och styrgruppen samt aktörerna under hela beredningsprocessen. Strategiprocessen beskrivs i bilaga 3.

⁴ <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/beredning-av-ny-programperiod-2021-2027/?lang=sv>

⁵ <https://www.facebook.com/SAMEBOATKalatalousFiskeri>

5 ANALYS AV OMRÅDETS UTVECKLINGSBEHOV OCH MÖJLIGHETER

5.1 SWOT

I SWOT:en har styrkorna, svagheter, möjligheterna och hoten för Skärgårdshavets Fiskeleaders verksamhetsområde sammanfattats ur fiskerinäringens och fisketurismens synvinkel.

STYRKOR	SVAGHETER
<ul style="list-style-type: none">• Skärgårdshavet lämpar sig som vattenområde bra för att bedriva fiskerinärings<ul style="list-style-type: none">- riklig fiskproduktion, fiskbestånd som i huvudsak är i gott skick och fiskevatten som är nära är hörnstenar för det kommersiella fisket- strömmande sund och en skärgård skyddad från stormar ger bra förutsättningar för fiskodling- en storartad natur och skyddade, delvis litet bebodda vattenområden lämpar sig bra för fisketurism• Långa traditioner och en stark fiskekultur, som delvis har försvagats men finns• Fiskeriföretagen har en god yrkesskicklighet och kunnande• Fiskuppköparna, -förädlarna och marknaderna är nära<ul style="list-style-type: none">- tillräckligt med fiskuppköpare, av vilka många betjänar både fisket och vattenbruket och även på nationell nivå är betydande fiskförädlingsanläggningar- de viktigaste hemmarknaderna är nära- en organiserad fiskinsamling verkar i delar av området• Kasnäs fiskmjölsfabrik möjliggör recirkulering av Skärgårdshavets näringsämnen<ul style="list-style-type: none">- av strömning och vassbuk tillverkas råmaterial till Östersjöfodret som används av fiskodlare- dioksin- och PCB-föreningar kan avlägsnas i processen• Ett brett aktörsnät stöder utvecklingen av fiskerinäringen och uppkomsten av nätverk<ul style="list-style-type: none">- fiskerinäringens yrkesmässiga grundutbildning och fortbildning (Fiskeri- och miljöinstitutet Livia)- utbildning kring fisk även på akademisk nivå (Åbo Universitet, Åbo Akademi, Åbo yrkeshögskola)- Forskning inriktad på Skärgårdshavet, kustens fiskbestånd och näringar (Luke och Skärgårdshavets forskningsinstitut)- två rådgivningsorganisationer inom fiskerinäringen och sex fiskeriområden- NTM-central och en fiskeleadergrupp	<ul style="list-style-type: none">• Kustfiskeföretagens svaga lönsamhet<ul style="list-style-type: none">- sälar och skarvar orsakar betydande skador och ekonomiska förluster- utvecklingen av realpriset på fisk har blivit efter ökningen av arbetskostnaderna- branschen uppfattas inte som intressant, och det kommer få nya fiskare• Stora vattenområden kan inte utnyttjas på grund av sälarna och innerskärgården överbelastas<ul style="list-style-type: none">- fisket koncentreras på grund av sälarna till ett allt mer begränsat område i närheten av kusten- kommersiellt fiske, fisketurismen och fritidsfisket tävlar om samma områden- vattenägare och stugboende kan uppfatta fiskare som flyttar allt närmare kusten som störande• Brister i fiskets och fisketurismens infra och logistik<ul style="list-style-type: none">- utrustningsnivån svag vid fiskens lossningsplatser- det finns inga lossningsplatser för fisk öster om Erstan- fisktransporten har upphört i Åboland- fisketurismens pausplatser och sidotjänster få – brister i nätverkandet• Vattenbruket har inte tillväxtpotentialer<ul style="list-style-type: none">- nya tillstånd beviljas inte- nuvarande tillstånd minskar när de förnyas => lönsamheten försvagas• Kustvattnens svaga tillstånd och vintrar utan is<ul style="list-style-type: none">- innerskärgårdens ekologiska tillstånd har på många platser försämrats jämfört med den tidigare statusbedömningen- lekområden har förlorats- förändringar i fiskbestånden och fiskens beteende försvårar arbetet för såväl yrkesfiskare som fiskeguider- avsaknaden av is ökar sälskadorna• Det finns utrymme för förbättring i marknadsföring och produktifiering av lokal fisk• Samarbetet har inte varit tillräckligt omfattande<ul style="list-style-type: none">- brist på nätverkande och informationsflöde mellan olika delområden i Skärgårdshavet- brist på aktivitet hos lokalsamhällen att befrämja fiskerinäringen

MÖJLIGHETER	HOT
<ul style="list-style-type: none"> • Hitta lösningar på problemen som orsakas av säl och skarv <ul style="list-style-type: none"> - politiska beslut i Finland och på EU nivå - redskapstekniska och övriga innovationer • Lösningar baserade på närings-recirkulation <ul style="list-style-type: none"> - befrämja användningen av Östersjöfodret - Östersjöfodret är fiskets, vattenbrukets och fodertillverkarnas samarbete att förbättra Östersjöns tillstånd => ökning av branschens uppskattning - införande av regionala belastningskvoter och utsläppsbaserade miljötillstånd för vattenbruket (lagförändring) • Ökning av efterfrågan på inhemsk och lokal fisk <ul style="list-style-type: none"> - den inhemska fiskens image är god - fisk rekommenderas i alla dieter - betydelsen av hälsosam och ekologisk näring ökar - betydelsen av matens självförsörjning ökar • Den lokala fiskekulturens utnyttjande som attraktionsfaktor inom turismen • Turismens och fisketurismens tillväxt <ul style="list-style-type: none"> - som en följd av coronan har även distansarbetet hämtat kunder som kan betala till skärgården • Bättre utnyttjande av vetenskaplig forskning i primärproduktionen 	<ul style="list-style-type: none"> • Fiskets största hot: säl- och skarvproblemen gör slut på kustfisket <ul style="list-style-type: none"> - fisken minskar, fisket tynar bort, fiskuppsamlingen tar slut, det kommer inga nya fiskare - kunskapen försvinner med de äldre • Vattenbrukets största hot: alltför stram tillståndspolitik och myndighetens orealistiska uppfattning om recirkulationsodling <ul style="list-style-type: none"> - nya tillstånd beviljas inte, och nuvarande tillstånd minskas när de förnyas - myndigheternas starka tro på recirkulationsodlingens möjliga uppgång även i matfiskodlingen är med dagens teknik och kunnande en ekonomiskt orealistisk syn • Avgörande beslut görs alltför långsamt i lagstiftningen och fiskerinäringens stödåtgärder • Ökade centralstyrda regleringsåtgärder i fisket <ul style="list-style-type: none"> - myndigheter, beslutsfattare och forskare beaktar inte fältets lokala erfarenhet och kunskap • Klimatets uppvärmning och övriga miljöförändringar <ul style="list-style-type: none"> - vindar, regn och tillrinning ökar eutrofiering - negativa och oförutsägbara förändringar i fiskbestånden - fisksjukdomar och parasiter som sälar och skarvar sprider till fiskar - främmande arter • Vattens övriga användningsändamål går förbi fiskerinäringarnas behov <ul style="list-style-type: none"> - vattens ökande fritidsanvändning och allt mer utbredda skyddsområden tar utrymme av fisket • Branschen är obekant eller accepteras inte <ul style="list-style-type: none"> - avsaknad av en tillräckligt bred förståelse för fisket och vattenbruket som näringar - konsumenternas distansering från livsmedelsproduktionen - negativ inställning till utnyttjande och dödande av djur • Ökad import av utländsk fisk / exportbegränsningar

5.2 UTVECKLINGSBEHOV OCH MÖJLIGHETER

Fångsterna av de ekonomiskt mest viktiga fjällfiskarterna i Skärgårdshavets kommersiella fiske har ungefär halverats under 2000-talet. Orsak till utvecklingen är den kraftiga minskningen i fiskemöjligheterna orsakad av sälar och skarvar samt förändringar i fiskbestånden och fiskarnas beteende. Vattenområden lämpade för fiske har minskat betydligt. T.ex. på det tidigare viktigaste gösfiskeområdet i Skärgårdshavet, Erstan, är fiske nu i praktiken omöjligt på grund av säl. Till förändringarna i fiskbestånden finns det möjligen även orsaker i andra miljöfaktorer. T.ex. flundrans och den havslekande sikens och även strömmingens lekområden har lidit av eutrofiering och av igenslamning av botten orsakade av muddrings- och dumpningsverksamhet. Kustfiskarnas antal har minskat i hela området, men tydligast negativ utveckling finns längre ut i skärgården. Fiskbranschen behöver kontinuitet att svara på den ökade efterfrågan på inhemsk fisk, men det är inte möjligt för nya fiskare att komma till branschen om havet inte ger försörjning.

Att hindra och minska skadorna orsakade av säl och skarv samt befrämjande av kustfiskbeståndens tillstånd och fortplantningsmöjligheter är det kommersiella fiskets centrala behov, så att fiskarna

bättre kunde utnyttja skärgårdens vida vattenområden och dess potential som gynnsamt fortplantningsområde för fisk. Det här är en klar bas för allt övrigt utvecklingsarbete för att förbättra fiskets lönsamhet och att öka branschens attraktivitet. Sälarna orsakar betydande skador även för vattenbruket.

Lösningen på säl- och skarvproblemet kräver även nationella åtgärder. Å andra sidan behöver man ha lokalt godkännande för åtgärderna. Det behövs överlag en bredare samhällelig förståelse och uppskattning av lokal fisk, skärgårdens rika fiskekultur och lokala fiskerinäringar. Detta kan uppnås genom att ta upp tillräcklig och riktig information om fiskets och vattenbrukets ansvarsfulla verksamhetsätt och positiva effekter. Skärgårdshavets fiskerinäring är näringsnegativt totalt sett; det avlägsnas med fisket mer näringsämnen från havet än det kommer till från andra verksamheter inom fiskerinäringen. Med lägesstyrning har fiskodlingsanläggningar flyttats bort från innerskärgården när odlingstillstånden har förnyats. I framtiden kommer vattenbrukets lokala eutrofierande inverkan att minska ytterligare, när en del av anläggningarna i mån av möjlighet flyttas till områden, där belastningens inverkan inte ens kan mätas. Östersjöfodret, som kommer av ett samarbete mellan fisket, vattenbruket och fodertillverkarna, är en viktig del av cirkulär ekonomi.

Även lokala samfund, exempelvis byaföreningar och delägarlag, bör aktiveras att befrämja fiskerinäringen. Nätverkandet och informationsflödet bör utökas i olika delområden i Skärgårdshavet. I området verkar redan ett starkt aktörsnätverk⁶ som befrämjar fiskerinäringarnas utveckling och uppkomsten av nätverk, men det skulle vara en fördel för nätverken att få med även utomstående synpunkter från samhällets övriga sektorer. Det är skäl att även öka fiskerinäringarnas interna samarbete och nätverkande.

Fisket av underutnyttjade fiskarter och särskilt deras produktutveckling kan vara en möjlighet för en del fiskare och förädlingsföretag. Ur fiskarens synvinkel är dock exempelvis mörtfiskarnas och norsens fiskesäsonger korta och kan huvudsakligen närmast vara ett av stödbenen i totalintäkterna. Fiskaryrkets heltidssysselsättning förutsätter möjlighet att utnyttja fiskresursen mångsidigt under olika årstider och säsonger. Gös och abborre är i någon roll för nästan alla kustfiskare, så ett säkrande och befrämjande av dessa arters fiske är en nödvändighet. Detta stöds även av framtidsbedömningen: Luke uppskattar att bestånden växer, och enligt prognoserna gynnas abborrfiskarna av klimatförändringen.

Fiskuppfödning som en del av produktionskedjan i Skärgårdshavets fiskerinäring skapar arbetsplatser och livskraft i skärgården och längs kusten. Områdets naturförhållanden och Östersjöfodret som får sin råvara från Kasnäs fiskmjölsfabrik möjliggör en effektiv och hållbar produktion. När uppfödarna använder Östersjöfodret, ökar inte miljöns fosforbelastning utan minskar t.o.m. i bästa fall. Som utmaning och hinder för att öka produktionen är det tryck som riktas mot vattnets tillstånd i Skärgårdshavet. Utmaningarna övervinns genom att befrämja utvecklingen av vattenbrukets redan i dag hållbara produktionssätt, genom granskning av hela livsmedelssystemet i förhållande till havets näringsbelastning och genom synlighet för fiskodlingens positiva effekter.

Efterfrågan ökar hela tiden på inhemsk och särskilt lokalproducerad fisk, och Skärgårdshavet med sina närområden utgör en betydande marknadspotential för dem. Det bor ungefär 380 000 konsumenter i närheten av kusten, och dessutom är nästan 40 000 sommarboende och hundratusentals turister som rör sig i skärgården potentiella kunder för fisk som produceras i Skärgårdshavet. För konsumenterna är fisk ett miljövänligt val; att äta naturfisk minskar ätarens Östersjöfotavtryck, och dessutom är såväl den fångade som den odlade fiskens koldioxidavtryck liten. Ur klimatförändringens synvinkel är förbättrandet av företagets lönsamhet fiskerinäringens viktigaste klimatåtgärd. Det är

⁶ Listan över projektsökande <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/vireilla-olevat-hankkeet/?lang=sv>

skäl att utnyttja dessa styrkor genom att befrämja produktutvecklingen av nya, konsumentvänliga fiskprodukter, deras marknadsföring och tillgänglighet. För någon fiskare kan direktförsäljning av fisk vara en möjlighet.

Skärgårdshavet och dess ståtliga natur innehar en stor potential för utvecklingen av fisketurismen. Som ett centralt behov ser vi samarbetet mellan branschens aktörer, ökning av nätverkandet och marknadsföringen. Skärgårdsturismen växte klart under corona-epidemin, vilket skapar möjligheter även för utnyttjandet av den lokala fiskekulturen som attraktionsfaktor för turismen.

Vid Naturresursinstitutets enhet i Åbo och Skärgårdshavets forskningsanstalt forskas det i Skärgårdshavet, kustens fiskbestånd och näringar. Det är nödvändigt att utnyttja forskningen bättre i befrämjandet av fiskerinäringarna, och de centrala aktörerna inom fiskerinäringen måste fås bredare med i riktandet av forskningen ur Skärgårdshavets behovssynvinkel.

6 STRATEGINS VISION, MÅLSÄTTNINGAR OCH ÅTGÄRDER

6.1 STRATEGINS VISION OCH MÅLSÄTTNINGAR

Strategins vision 2027

**Fiskerinäringens lönsamhet har förbättrats, och branschen intresserar även nya aktörer.
Fisketurismens verksamhetsförutsättningar har utvecklats
särskilt genom samarbete och nätverkande.
Lokalsamfunden har aktiverat sig i befrämjandet av fiskeribranschen.**

För att kunna gå vidare med den fastställda visionen, måste vi stärka produktionen av naturfisk, säkra fiskets kontinuitet, utveckla närfiskkonceptet, förbättra fiskeribranschens offentliga bild samt öka och fördjupa samarbetet och dialogen mellan områdets aktörer.

6.2 STRATEGINS PRIORITERINGAR OCH ÅTGÄRDER

De strategiska målsättningarna kan uppnås på i stycke 5.2 beskrivna sätt, genom att utnyttja områdets styrkor och möjligheter, men även genom att förhindra svagheter och hot. Fyra tydliga prioriteringsområden för utvecklingen framträder:

1. Verksamhetsmiljöns utmaningar
2. Kunnande och anpassning
3. Produktutveckling och marknadsföring
4. Den offentliga bilden och samarbete

Strategin fokuserar något mer på kustfisket, men de flesta åtgärderna berör hela värdekedjan och fisketurismen. Kustfiskets roll betonas, eftersom dess tillstånd är kritiskt och man vill behålla det. Största delen av kommentarerna som erhöles under beredningsprocessen berörde kustfiskets svaga tillstånd och säl- och skarvproblemet som inverkar starkt på det.

Som övergripande teman i strategin är en lönsam och hållbar fiskerinäring samt ett uppmuntrande till nya experiment och produktion av mervärde. De övergripande teman styr även urvalet av projekt.

6.2.1 Verksamhetsmiljöns utmaningar

Från prioriteringen kan t.ex. finansieras åtgärder, som:

- hjälper att säkra verksamhetsmiljön och verksamhetsmöjligheterna på havet för fiskerinäringens primärproducenter. Sådana kan exempelvis vara projekt, som hindrar eller minskar skadorna som orsakas av sälar eller skarvar eller övriga djur
- befrämjar kustfiskbestånden eller tillståndet i deras fortplantningsområden med beaktande av det kommersiella fiskets behov (=fiskeriekonomiska restaureringsprojekt förutom restaurering av rinnande vatten)
- förbättrar vattenkvaliteten i kustvattnen med hjälp av fisket eller utreder fiskets inverkan på kustvattnens kvalitet

Fiskets primärproduktion är den första länken i fiskens värdekedja och grunden för allt utvecklingsarbete som kommer därefter. Utan råvaran som producerats av primärproducenterna har vi ingen inhemsk fisk att befrämja. Primärproduktionen lyckas inte, ifall förhållandena på platserna för primärproduktion i havet inte möjliggör en ekonomiskt lönsam verksamhet. Prioriteringens målsättning är att ta tag i primärproduktionens utmaningar på havet så, att förutsättningarna för en ekonomiskt lönsam primärproduktion förbättras.

6.2.2 Kunnande och anpassning

Från prioriteringen kan t.ex. finansieras åtgärder, som:

- underlättar för nya och speciellt unga fiskare att komma in i branschen
- utvecklar ryssjefisket eller befrämjar andra hållbara redskapsinnovationer
- gynnar eller utvecklar ny teknologi kopplad till fiskerinäringen
- befrämjar diversifieringen av fiskeriföretagens verksamhet (t.ex. nya fångstarter som kan utnyttjas)
- befrämjar fisket av abborre och gös
- stöder fiskeriföretagen till förändring, t.ex. att förbereda sig för klimatförändringen
- upprätthåller eller befrämjar fiskeriföretagens arbetsförmåga och ork
- ökar företagsrelaterat kunnande (inkl. studieresor och -besök)

Om naturfiskens primärproduktion kan säkras på havet, kan det komma in nya fiskare i branschen. Det kan dock finnas hinder eller bromsar på nya fiskares väg, såsom allmän avsaknad av information om branschens krav eller t.ex. att hitta en lämplig strandplats. Eftersom miljön förändras, och hela fiskeribranschen möter nya utmaningar, behöver företagarna ofta stöd i förändringen. Arbetsförmågan och orken kan testas. En utveckling av nuvarande verksamhetssätt och test av nya innovationer eller att bekanta sig med alldeles annorlunda verksamhetssätt t.ex. under studieresor gynnar såväl gamla som nya fiskeriföretagare och hjälper med anpassningen till förändringar. Prioriteringens målsättning är att få nya fiskare till branschen, att befrämja fiskeriföretagens lönsamhet och kontinuitet samt att underlätta fiskeriföretagarnas anpassning till framtidens utmaningar.

6.2.3 Produktutveckling och marknadsföring

Från prioriteringen kan t.ex. finansieras åtgärder, som:

- befrämjar efterfrågan på lokal fisk
- befrämjar produktutvecklingen av konsumentdrivna produkter (speciellt av mindre utnyttjade fiskarter)

- underlättar att efterfrågan och utbudet av fiskprodukter möts
- befrämjar förädling och direktförsäljning av fiskarnas egen fångst
- befrämjar fisketurismföretagens produktutveckling och marknadsföring
- utnyttjar den lokala fiskekulturen som attraktionsfaktor för turismen

Den inhemska och lokala fiskens efterfrågan ökar, och Skärgårdshavet med närområden utgör en betydande marknadspotential för dem. Det är viktigt att erbjuda sådana produkter åt konsumenten, som de värdesätter, och utmaningen innebär en kontinuerlig produktutveckling. Mötet av efterfrågan och utbud kan ändå vara ett problem; konsumenten skulle vilja köpa lokala produkter, men vet inte var man får tag i dem. Ifall fiskfångsterna fortsättningsvis minskar, kan direktförsäljning erbjuda fiskeföretagen en möjlighet att fortsätta verksamheten. Förändringen kan kräva utbildning eller t.ex. arrangerande av försäljningsevenemang. Även fisketurismföretagens lönsamhet kan förbättras genom produktutveckling och marknadsföring. Digitaliseringen kan öppna nya möjligheter. Prioriteringens målsättning är att befrämja produktutvecklingen och marknaderna för fisken som producerats i Skärgårdshavet och Skärgårdshavets fisketurism, och därigenom öka fiskeriföretagens lönsamhet.

6.2.4 Offentlig image och samarbete

Från prioriteringen kan t.ex. finansieras åtgärder, som:

- tar fram ansvarsfulla verksamhetssätt och positiva effekter av fiskens primärproduktion
- ökar dialogen och befrämjar samarbetet mellan intressenterna
- befrämjar samarbete som överskrider sektorgränserna
- befrämjar samarbete inom värdekedjan (t.ex. marknadsföring, logistik)
- ökar lokalsamfundens aktivitet i befrämjandet av fiskerinäringen
- befrämjar samarbete och nätverkande med aktörer i Östersjöområdet

Det behövs en bredare samhällelig förståelse och värdesättning av den lokalproducerade fisken, skärgårdens rika fiskekultur och övriga fiskerinäringar. Vår målsättning är att föra fram de positiva sidorna i branschen och öka dialogen och samarbetet, även över sektorgränserna. Som arbetsredskap är fiskeleaders öppna och aktiva information samt prioritering av bredbasigt planerade projekt som befrämjar nätverkande. Vi kan även lära oss av Östersjöns övriga kuststater. Även inom värdekedjan finns det rum att öka samarbetet, och särskilt så kan dylika åtgärder öka företagets lönsamhet. Lokalsamfundet har all orsak att vara stolta över det egna områdets fiskeriaktörer, och befrämjande av branschen kan gynna hela samfundet t.ex. i form av ökad turism. Samarbetsprojekten bör befrämja fiskerinäringens verksamhetsförutsättningar.

6.2.5 Projektfinansieringens begränsningar och egna projekt

Utvecklingsprojektens behov kommer från lokal nivå utgående från lokala förhållanden. De kommande projektidéerna kan även vara helt nya eller annorlunda än de som nu nämns som exempel i strategin. Projekten bör dock genomföra målen för åtminstone ett prioriterat tyngdpunktsområde.

Ifall projekt som riktats till fiskeleader i första hand är finansieringsbara från andra program eller stödformer, styrs sökanden till dessa finansiärer.

De finansierade projekten bör vara allmännyttiga.

Från alla prioriterade tyngdpunktsområden kan även finansieras projekt, i vilka man tillämpar forskningsdata i praktiska pilotförsök.

Fiskeleader kan även finansiera forskningsprojekt, ifall de är i enlighet med Skärgårdshavets fiskeristrategi och de har en stor inverkan på områdets fiskeribransch.

Även Leader ISB-SV, som administrerar fiskeleader, kan ansöka finansiering inom ramen för fiskeleader. Sådana projekt kan t.ex. vara samarbetsprojekt mellan områden eller internationella samarbetsprojekt eller projekt, som anses nödvändiga i branschen och för vilka det inte hittas andra administratörer.

Under programperioden 2014-2020 kom Skärgårdshavets fiskeaktionsgrupp överens med Bottenhavets och Pyhäjärvis fiskeaktionsgrupp om ett samarbets sätt, där grupperna vartannat år finansierar informations- och utbildningskryssningarna för kommersiella fiskare och fiskeriområdesaktörer, som riktar sig till båda gruppernas aktörer. Samarbets sättet har varit lyckat, och det fortsätter under programperioden 2021-2027.

6.3 BEDÖMNING AV ÅTGÄRDERNAS EFFEKT

Målsättningarnas förverkligande och åtgärdernas effekt mäts med hjälp av indikatorer (tabell 2). Det är utmanande att sätta indikatorer, eftersom det finns många aktörer inom fiskerinäringens fältet och branschen utvecklas även med andra medel än finansiering från fiskeleader. Det är långtifrån alltid klart vad som beror på vad. Av denna orsak används kvalitativa indikatorer, som mäts genom bedömning (svarar på frågan ja eller nej), tillsammans med kvantitativa indikatorer.

Tabell 2. Indikatorer som mäter förverkligandet av strategins målsättningar och åtgärdernas effekter under programperioden 2021-2027.

INDIKATORER	MÅLSÄTTNING
Fiskeleaders information, aktivering och rådgivning; <ul style="list-style-type: none"> - tillställningar för information, aktivering och nätverkande - rådgivning för projektsökande (ansökan om finansiering, utbetalning, samarbetskumpaner mm.) 	15 tillställningar 50 kontakter
Aktörernas aktivitet; <ul style="list-style-type: none"> - antalet finansierade projekt - antalet personer som deltagit i utbildningstillfällen - antalet företag som deltagit i övriga projekt 	25 st 200 personer 10 företag
Andelen kommersiella fiskare i grupp 1 av alla fiskare (fiskets lönsamhet). Utgångsvärdet är 40 %	Stiger till 45 procent
Ändrar den offentliga diskussionen som berör fiskeribranschen i en positivare riktning?	Ja
Har samarbetet och dialogen mellan intressenterna ökat?	Ja
Har samarbetet eller nätverkan det inom värdekedjan ökat?	Ja

6.4 KOORDINERINGEN AV ÅTGÄRDERNA MED ÖVRIGA PROGRAM OCH MED DEN REGIONALA UTVECKLINGSVERKSAMHETEN

Beredningen av Skärgårdshavets fiskeristrategi har förutom av lokala data styrts av utkastet till Finlands åtgärdsprogram 2021-2027 för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Båda programmens gemensamma målsättningar är bland annat att säkra förutsättningarna för primärproduktionen, att påskynda förnyelsen och innovationerna samt att förbättra miljöns och fiskbeståndens tillstånd.

Vår strategi befrämjar förverkligandet av Programmet för befrämjande av inhemsk fisk, som Finlands regering lanserat, och Skärgårdshavsprogrammet. Vi vill, att allt fler som bor i Skärgårdshavet och besökande konsumenter har möjlighet att äta närproducerad fisk. Vi vill vara en stark länk i Skärgårdshavets räddningsoperation. Målsättningen för Skärgårdshavsprogrammet är att minska diffusbelastningen från Skärgårdshavets avrinningsområde så, att området fås bort från Östersjöns skyddskommissionens (HELCOM) hot spot -lista över de värsta belastarna senast år 2027. Skärgårdshavsprogrammet startades på initiativ av Operation Det Unika Skärgårdshavet⁷. Operationen strävar till att öka medvetenheten och värderingen av Skärgårdshavet såväl bland befolkningen som beslutsfattarna samt att få till stånd politiska beslut för att rädda Skärgårdshavet. I åtgärdsplanen som professor Kalervo Väänänen och över hundra andra sakkunniga uppgjort och i Skärgårdshavets blå bok konstateras, att det effektivaste kända och säkraste sättet att minska fosfor- och kvävehalten är fisket, och att fångst av naturfisk inom ramen för vad fiskbestånden tål borde ökas. Med det kommersiella fiskets fångst avlägsnas från Skärgårdshavet på årsnivå över 100 ton fosfor och över 600 ton kväve. Varje fiskeföretag, vars bevarande vårt program befrämjar, ökar möjligheterna för Skärgårdshavsprogrammet och Operation Det Unika Skärgårdshavet att förverkligas.

Skärgårdshavets skydd är i en viktig roll även i Egentliga Finlands förbunds landskapsprogram, som för närvarande är på utlåtande. Programutkastet innehåller även en strategi för Intelligent specialisering, som Skärgårdshavets fiskeaktionsgrupp har varit med och förverkligat under landskapsprogrammets nuvarande period 2018-2021. Vi har varit samarbetspart för fiskerinäringen i utvecklingen av Innovativa matkedjor, och samarbetet fortsätter.

Skärgårdssamarbetet är en central del av fiskeleaders arbete. Egentliga-Finlands förbunds Skärgårdskommitté lyfter i sitt dokument, som länkar samman landskapsprogrammet och skärgårdsprogrammet, upp som central målsättning bevarandet och höjandet av skärgårdens livskraft. Vår strategi är bra i linje även med det nationella Skärgårdsprogrammet 2020-2023⁸, i vilket det speciellt betonas hörandet av den lokala rösten, och vars målsättningar bl.a. är ett säkrande av fiskerinäringens förutsättningar i skärgården och utvecklingen av en hållbar turism. Skärgårdshavets biosfärområdes verksamhetsprincip i skärgårdsområden är mycket liknande som verksamhetsättet och strategiska målen för Leader. Fiskeleaders och biosfärområdets verksamheter stöder varandra, och de har samma målsättningar: bevara, utveckla, och stöda det egna området natur, kultur och företagande från en hållbar grund⁹.

Delmålsättning 14b i FN:s medlemsländers åtgärdsprogram Agenda 2030 för hållbar utveckling¹⁰, som berör havens välbefinnande samt de resurser och hållbara utnyttjande de erbjuder, lyfter upp det småskaliga kustfisket som en specifik målsättning. Syftet är att erbjuda utövarna av småskaligt fiske en möjlighet att använda naturresurserna haven erbjuder och tillgång till havsmarknaderna. Det här är en av Skärgårdshavets fiskeristategins främsta prioriteter och är starkt relaterat till en lösning på sälproblemen.

Skärgårdshavets Fiskeleaders och Egentliga-Finlands NTM-centrals verksamheter sammanjämkas på följande sätt: NTM-centralen finansierar privata investeringsprojekt och utvecklingsprojekt, som har stor regional och eller nationell betydelse. Från Fiskeleaders ram finansieras lokala, för strategins förverkligande viktiga allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt. NTM och fiskeleader samarbetar om bedömningen av projektidéerna. Målsättningen är även att utnyttja övriga finansieringskällor, till vilka fiskeleader vid behov styr projektsökanden (se kap. 8).

⁷ Tilläggsinformation (på finska) <https://www.ainutlaatuinensaaristomeri.fi/operatio/>

⁸ Människornas skärgård - Nationellt program för utveckling av skärgårds- och vattendragsområdena 2020–2023. Jord- och skogsbruksministeriet, Helsingfors 2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162496>

⁹ Tilläggsinformation <https://biosfar.fi/>

¹⁰ FN:s mål för hållbar utveckling <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Arbetsfördelningen mellan fiskeriprogrammet och områdets landsbygdsprogram torde utformas som i dag. Projekt finansierade ur fiskeriprogrammet är rent näringsmässiga och relaterade till yrkesfisket, vattenbruket, fiskförädlingen eller fisketurism kopplad till fiskerinäringen. Från Landsbygdsprogrammet, antingen direkt från NTM-centralen eller via Leader-aktionsgrupper, finansieras t.ex. fisketurismverksamhet, som är kopplad till landsbygdsturism, lantbruket eller övrig affärsverksamhet. Projektfinansieringen diskuteras alltid från fall till fall.

7 ORGANISERINGEN AV STRATEGINS FÖRVALTNING

7.1 FÖRVALTNING

Leader I Samma båt – Samassa veneessä rf ry administrerar Skärgårdshavets Fiskeleader liksom även under förra programperioden. Föreningen är tvåspråkig, och dess hemort är Pargas stad. Föreningen har verkat som lokal aktionsgrupp för Europeiska havs- och fiskerifonden under programperioden 2014 – 2020, och dessutom genomfört utvecklingsprogram för landsbygden i över 20 års tid. Föreningen har ekonomiskt kunnande och god beredskap att sköta administrativa uppgifter. Geografiskt är området för landsbygdsprogrammet för I samma båt – Samassa veneessä mitt i det planerade området för fiskeleader, så synergin och verksamhetsfältet är mycket likartade. Övriga Leader-föreningar som är parter i att förverkliga strategin är Ravakka, Varsin Hyvä och Ykkösakseli.

Föreningens styrelse, som är utsedd enligt trepartsprincipen och där mandatperioderna är begränsade, svarar för Landsbygdsprogrammets och fiskeleaders verksamhet och beslut.

Fiskeleader har en självständig ställning i föreningen. Även fiskedivisionen utses enligt trepartsreglerna, dvs. i divisionen är kommunerna, föreningar som representerar fiskerinäringarna och fisketurismen och övriga samfund samt fiskeriföretagare representerade. Förslag till medlemmar kan göras av person, företag eller samfund som verkar i området, och utöver det ger kommunerna förslag på egna representanter. Höstmötet för Leader I samma båt – Samassa veneessä fastställer medlemmarna i fiskedivisionen. I valen strävar man till jämställdhet mellan könen, regional balans samt representativitet mellan fiskeribranschens olika sektorer.

Fiskedivisionen behandlar projektansökningar som riktats till den, och ger antingen ett positivt eller negativt utlåtande om dem till NTM-centralen. Som grund för utlåtandet fungerar ett poängsättnings- eller annat system som skall planeras för bedömning av projekten.

För Fiskeleader anställs en aktivator, som svarar för strategins praktiska förverkligande. Till aktivatorns arbetsuppgifter hör förutom att aktivera områdets aktörer bland annat att vägleda och hjälpa projektsökanden, bereda fiskedivisionens möten och utlåtanden, följa upp projektens genomförande och effekter samt utveckling av informationen och gruppens verksamhet.

7.2 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Fiskeleader följer upp de finansierade projektens genomförande via systematiska kontakter till de som förverkligar projekten. Strategins förverkligande och åtgärdernas effekter följs upp genom att göra en självutvärdering och eventuellt genom en utomstående utvärdering.

Den första självutvärderingen görs genom en förfrågan till kunderna och intressenterna efter två verksamhetsår år 2024, och på basen av den bedöms eventuella ändringsbehov i strategin. Utomstående utvärdering kan göras i samarbete med övriga fiskeleader, och resultat som erhållits i de övriga grupperna kan nyttjas för utveckling av den egna verksamheten.

I utvärderingarna fästs uppmärksamhet vid hur programmets målsättningar och de behov sökanden för fram passar ihop, vid åtgärdernas effekter i förhållande till programmets målsättningar och hur projektens urvalskriterier och vägledning har lyckats.

7.3 KOMMUNIKATION OCH AKTIVERING

Kommunikationen stöder och befrämjar förverkligandet av Skärgårdshavets fiskeristrategi. Kommunikationens huvudmålsättning är spridning av information, att öka medvetenheten och attraktionen för fiskeleader samt målgruppernas aktivering och deltagande (projekten). Dessutom är kommunikationens mål att lyfta fram fiskeribranschen i en positiv anda. Information och aktivering är en del av kommunikationen. Skärgårdshavets Fiskeleader informerar på båda inhemska språken. Den detaljerade kommunikationsplanen finns i bilaga 5.

7.4 DELTAGANDE I DET NATIONELLA NÄTVERKETS VERKSAMHET

Skärgårdshavets Fiskeleader vill delta i det nationella nätverkets verksamhet. I Skärgårdshavet finns det kunnande speciellt i säl- och skarvfrågor, och fiskeaktionsgruppens nuvarande aktivator har starkt kunnande i kommunikation. Gruppen har ett brett nätverk såväl i hemlandet som på internationell nivå (bilaga 6).

8 STRATEGINS FINANSIERINGSPLAN

Utvecklingsprogrammets finansieringsplan grundar sig på Jord- och skogsbruksministeriets ansökningsdirektiv (4.10.2021, VN/22971/2021 VN/22971/2021-MMM-1). I ansökningsdirektivet nämns de begränsningar som bestämmer fiskeleadergruppernas finansiering:

- högst en miljon euro kan användas per grupp som en preliminär offentlig finansieringsram
- kommunfinansieringens andel minst 10 % av det offentliga stödet
- aktiveringskostnaderna högst 25 % av EHFVF-stödets storlek
- aktivatorernas deltagande i det nationella nätverkets verksamhet kan finansieras från tekniskt stöd med högst ca. 15 000 euro per år

Med fisk till toppen -strategin beviljades en ram på 900 000 euro från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Finansieringen fördelas till tyngdpunktsområden för utveckling och aktivering enligt tabell 3. Det kommunala bidragets andel är 154 000 € (14,61 % av det offentliga stödets storlek).

Aktiveringskostnaderna är lönekostnader för fiskeriaktivatorn. De övriga administrationskostnaderna täcks med kommunbidraget, och de innefattar löner för ekonomiadministrationen, hyror, kanslikostnader, resekostnader, mötesarvoden, köptjänster såsom bokföring, revision, specialsakkunniga och föreläsare, produktion av broschyrer och övrigt material som behövs för information och aktivering samt fiskeleaders hemsidor.

Den offentliga finansieringen under programperioden är sammanlagt 1 054 000 € (tabell 4). Den privata finansieringen eller projektsökandens egenfinansiering som binds i projekten uppskattar vi till 15 % av ramarna för tyngdpunktsområden 1-4. Eftersom strategin till sin natur uppmuntrar till samarbete och aktivitet, skapar fiskeleaders verksamhet även projekt som stöds ur andra finansieringskällor. Genom aktivering och finansierade projekt strävar vi till att mobilisera finansiering åt projekten speciellt från EHFVF:s övriga åtgärder. Dylika projekt är speciellt fiskeriföretagens investeringsprojekt samt stora allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt kopplade till fiskerinäringen t.ex. i kommunerna. Övriga möjliga fonder är bl.a. landsbygdsfonden

(Leader-aktionsgrupperna), landskapsfonden och kulturfonderna, från vilka man försöker aktivera finansiering t.ex. för landsbygdsturism, fisketurismverksamhet kopplad till lantbruket eller övrig affärsverksamhet, utvecklingsprojekt som förverkligar landskaps- eller skärgårdsprogrammet eller projekt, i vilka man dokumenterar kulturarvet i skärgården. Från tekniskt stöd kan sökas separat finansiering högst 15 000 € / år för nätverksverksamheten.

Vid bestämmande av den kommunvisa finansieringen har man, vid sidan av kommunens befolkningsmängd och antalet aktörer inom fiskerinäringen, beaktat fiskerinäringens relativa betydelse för kommunen (tabell 5). Aktörer inom fiskerinäringen är yrkesfiskarna, fiskodlarna, fiskförädlingsföretagen och fiskeguide-företagen. Övriga aktörer är fiskarförbunden, NTM-centralen, Fiskeri- och miljöinstitutet och Naturresursinstitutet. Beräknat på detta sätt beaktar man i kommunpengens storlek såväl fiskerinäringens nuvarande betydelse som konsumenternas antal, vilka alla kan dra nytta av fiskeleaders verksamhet bl.a. genom lönsamhetens tillväxt i företagen och nya arbetsplatser samt en förbättring av produkterna och produktutbudet. Den kommunvisa minimipengen är 500 € / år, och den största betalarens andel har underlättats med det belopp som samlats med minimipengarna.

Tabell 3. Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfondens (EHFVF) finansierings fördelning på årsnivå 2022-2027 (-2029).

KOSTNADSLAG	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028 - 2029	SAM.
Projektfinansiering i tyngdpunkterna 1-4	112 500	112 500	112 500	112 500	112 500	112 500	Kvarstående medel kan användas ända till den nya programperiodens början	675 000
Aktivering	32 500	32 500	32 500	32 500	32 000	32 000	31 000	225 000
Administrering (kommunpengar)	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	154 000
Sammanlagt €	167 000	167 000	167 000	167 000	166 500	166 500	53 000	1 054 000

Tabell 4. Finansieringsplanen för programperioden 2022-2027 (-2029), inklusive kommunala pengar och privata pengar, som projektansvariga bundit i projekten.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028 - 2029	SAM.
Offentlig	167 000	167 000	167 000	167 000	166 500	166 500	53 000	1 054 000
EHFVF	145 000	145 000	145 000	145 000	144 500	144 500	31 000	900 000
Kommuner	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	154 000
Privat	16 875	16 875	16 875	16 875	16 875	16 875		101 250
Sammanlagt €	183 875	183 875	183 875	183 875	183 375	183 375	53 000	1 155 250

Tabell 5. Den kommunvisa finansieringen på årsnivå

Vid bestämmande av den kommunvisa finansieringen har man, vid sidan av kommunens befolkningsmängd och antalet aktörer inom fiskerinäringen och övriga aktörer, beaktat fiskerinäringens relativa betydelse för kommunen. Den kommunvisa minimipengen är 500 €. Den största betalarens (Åbo) andel har underlättats med det belopp som samlats med minimipengarna.

	Kommun- pengen € (minimi 500 €)	Invånare	Registrerade kommersiella fiskare	Fiskodlings- anläggningar	Fiskförädlings- anläggningar verkligt antal / vägt antal*)	Övriga företag och aktörer	Fiskeribranschens aktörer sammanlagt
Gustavs	3 050	962	17	14	1 / 10	2	43
Töfsala	2 800	1 659	42		2 / 12		54
Virmo	500	7 645	7		1 / 2		9
Masku	500	9 543	8				8
Nådendal	1 800	19 427	28	8	2 / 4	3	43
Reso	1 000	24 407	3		2 / 12	3	18
Åbo	4 700	194 391	19		4 / 24	5	48
S:t Karins	1 050	34 667	9				9
Pargas	2 500	15 105	33	22	3 / 9	3	67
Pemar	500	10 922	2				2
Sagu	500	2 950	5				5
Kimitoön	1 500	6 609	23	9	2 / 20		52
Salo	1 600	51 562	8		2 / 10	3	21
SAMMANLAGT	22 000		204	53	19 / 103	19	379

*) eftersom förädlingsföretagen i medeltal är 40 gånger större än kustfiskarna, har anläggningarna viktats enligt deras storlek vid bestämmande av kommunpengen (det verkliga antalet är mindre). Vattenbruksföretagen är affärsekonomiskt ca. 10 gånger större än kustfiskarna, men denna skillnad i storlek mellan företagen kompenseras, ifall som enhet anses anläggningarna och inte företaget.

MEDLEMMAR

Offentliga sektorn

Engblom Henry / Kimito

Hörkkö Jari-Antti / Nådendal

Lehtinen Jukka / Gustavs

Organisationer

Sahlstén Olavi (ordf) / Airisto-Velkuas fiskeriområde och
Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF

Niinikorpi Anu / Länsi-Suomen Kalatalouskeskus

Mattsson Kaj (viceordf) / Åbolands Fiskarförbund

Privata

Lerche Olof / Pargas

Toivonen Saija / Virmo

Penttinen Kari / Pargas

PERSONLIGA SUPPLEANTER

Lehtola Teijo / Salo

Mäki Olli-Pekka / Åbo

Ylhäinen Taito / Masku

Antila Janne / Velkua fiskargille

Granström Olav / Åbolands Fiskarförbund

Rannikko Petri / Länsi-Suomen kalatalouskeskus

Hakalax Roger / Kimitoön

Lindström Teijo / Töfsala

Eskola Leena / Pargas

I fiskeleaders styrgrupp finns nio medlemmar och deras personliga suppleanter. Medlemmarna väljs enligt trepartsprincipen så, att offentliga sektorn, företagen och samfunden samt områdets invånare är representerade i gruppen. Förslag till medlemmar kan ges av person, företag eller samfund som verkar inom aktionsgruppens område, utöver vilka kommunerna ger förslag på egna representanter. Leader I samma båt – Samassa veneessä rf:s ry:n höstmöte fastställer styrgruppens medlemmar och suppleanter. Vid valen eftersträvas jämlikhet mellan könen, regional balans samt representativitet mellan fiskerinäringens olika sektorer. Under programperioden 2014-2020 har medlemmarnas mandattid varit två år.

Skärgårdshavets fiskeristrategi förbereddes under ledning av fiskeaktionsgruppens styrgrupp, som administreras av Leader I samma båt – Samassa veneessä rf ry. Som arbetsprincip för gruppen var ett öppet och brett samarbete med fiskeribranschens aktörer samt övriga intressenter och sakkunniga. På grund av corona-epidemin förverkligades hörandeprocessen i sin helhet via nätet. Kommuner, igenkända mål- och intressegrupper samt övriga sakkunniga informerades direkt via e-post, därutöver informerades om infotillfällen och möjligheter att kommentera på fiskegruppens webbsidor och på facebook. Fältets syn har kartlagts aktivt även i telefonsamtal och övriga kontakter mellan aktivatorn och styrgruppen samt aktörerna under hela beredningsprocessen

År 2020

- 29.5. Meddelande och mellanrapport om fiskeaktionsgruppens verksamhet och resultat under programperioden 2014-2020. Av kommunerna bads samtidigt om åtaganden för programperioden 2021-2027. Alla kommuner förutom Vemo tog positiva beslut (bilaga 4). Vemo ansåg att de inte kunde delta, eftersom kommunen på grund av sin ekonomiska situation var under statens utvärderingsförfarande.
- 14.10. ISB-SV beslöt ansöka finansiering för ett projekt av Egentliga Finlands NTM-central, vars målsättning var att uppgöra Skärgårdshavets fiskeristrategi 2021-2027. Finansieringsbeslut erhöles 2.2.2021
- 8.12. Meddelande om fiskeaktionsgruppens verksamhet 2021, om byte av programperioderna och det kommande strategiarbetet

År 2021

- 19.2. Meddelande om läget för fiskeaktionsgruppens beredning för den kommande programperioden samt engagerande av aktörerna i strategiarbetet
- 15.4. Meddelande om det kommande strategiarbetet i ISB-SV:s nyhetsbrev
- 16.4. På fiskeaktionsgruppens webbsidor öppnades en egen sida för information om beredningen för den nya perioden <https://www.sameboat.fi/leader-i-samma-bat-samassa-veneessa/fiskegruppen/beredning-av-ny-programperiod-2021-2027/?lang=sv>
- 16.4. Meddelande om de första öppna beredningsevenemangen i maj om Skärgårdshavets fiskeristrategi
- 22.4. Sammanfattningen av behoven kopplade till fiskerinäringen, som fiskeaktionsgruppens styrgrupp uppgjort, sändes till områdets Leader-föreningar inför Landsbygdsfondens första ansökningsomgång för Leader-grupperna
- 6.5. ISB-SV och områdets övriga Leader-föreningar Ravakka, Varsin Hyvä och Ykkösakseli kom överens om samarbetslinjerna i genomförandet av Skärgårdshavets fiskeristrategi
- 18.-27.5. Tre öppna beredningsevenemang på nätet och introduktion till det kommande SWOT-arbetet. Sammanlagt 32 personer deltog
- 28.5.-8.6. Öppen webbenkät: SWOT för fiskerinäringen och fisketurismen i Skärgårdshavet. 33 svar erhöles, i vilka det fanns 267 kommentarer
- 21.6. Styrgruppen behandlade, kompletterade och organiserade svaren från SWOT-enkäten i komprimerad form
- 1.7.-15.8. Öppen webbenkät: kommentarer på styrgruppens komprimerade SWOT samt centrala behov, största utvecklingsutmaningar och identifiering av möjligheterna på basen av SWOT. Vi erhöles fem svar

- 31.8. Styrgruppen behandlade svaren som kommit under sommaren och slutförde SWOT:en på basen av dem och identifierade centrala behov och utvecklingsarbetets målsättningar
- september Styrgruppen fortsatte arbetet med centrala behov samt utvecklingsarbetets målsättningar och prioriteringar i öppna webbevenemang och -enkäter samt på basen av den information som insamlats under styrgruppens tidigare möten. Aktivatorn skrev strategin under styrgruppens ledning
- 20.9. Meddelande om den slutliga SWOT:en och hur strategin framskrider
- 27.9.-4.10. Öppen webbenkät: Utkastet till strategi för kommentarer. Vi fick åtta svar
- 5.10. Styrgruppen behandlade kommentarerna som erhållit på utkastet till strategi och gjorde behövliga ändringar och tillägg i den. Styrgruppen beslöt utlysa en namntävling för strategin
- 6.10. JSM öppnade ansökningen till fiskeleader-grupp
- 7.-11.10. Strategins namntävling. Vi erhöll 13 förslag
- 12.10. Styrgruppen valde de tre bästa namnförslagen
- 13.-17.10. Allmänheten valde det bästa namnet av de tre kandidaterna. Vinnarnamnet är ”Med fisk till toppen!”, på finska ”Kalalla kärkeen!”
- 20.10. Styrelsen för ISB-SV beslöt ansöka om status som fiskeleader-grupp för programperioden 2021-2027 med strategin MED FISK TILL TOPPEN! (skild bilaga 7)
- december Strategin kompletterades på basen av responsen från urvalskommittén

I kommunikationsplanen definieras vad man berättar, varför man berättar, hur man berättar, åt vem man berättar, när man berättar och var man berättar. I kommunikationsplanen beaktas såväl intern som extern kommunikation. Information är en del av kommunikationen.

1. Kommunikationens utgångsläge

Kommunikationen stöder och befrämjar genomförandet av Skärgårdshavets fiskeristrategi. Det centrala utgångsläget för kommunikationen är informationsspridning om fiskeleaders verksamhet och befrämjande av verksamhetens öppenhet.

2. Kommunikationens principer

Kommunikationen bedrivs aktivt, öppet, interaktivt, med beaktande av olika målgruppers informationsbehov jämlikt och genom utnyttjande av alla informationskanaler på lämpligt sätt.

Särskild uppmärksamhet fästs vid informationens och kommunikationens kvalitet; den är trovärdig, tydlig, snabb, aktuell, tidsmässigt läglig och regionalt täckande. Ansträngningar görs för att öka kommunikationens interaktivitet genom att beakta kundresponserna.

3. Kommunikationens målgrupper

Den interna kommunikationen är informationsgången inom fiskedivisionen, mellan fiskedivisionen och fiskeriaktivatorn samt mellan fiskedivisionen och Leader I samma båt – Samassa veneessä rf:s ry:n som administrerar den.

Den externa kommunikationen är kommunikation till fiskeleaders målgrupper, samarbetsparter och massmedia. De viktigaste målgrupperna är de av fiskerinäringens aktörer, vars verksamhetsförutsättningar utvecklingsprogrammet i första hand strävar till att förbättra. Dessa är fiske-, vattenbruks- och fisketurismföretagen och fiskförädlingens och -handelns representanter inom fiskeleaders område samt de lokala och regionala föreningar som representerar dem.

Övriga målgrupper inom fiskeleaders område är:

- kommuner och städer
- fiskarförbunden
- fiskeriområden, delägarlag och fiskargillen
- Naturresursinstitutet / Åbo enhet
- Forststyrelsen / Åbo enhet
- Finlands Viltcentral / Egentliga Finland
- Skärgårdshavets biosfärområde
- Pemars samkommun för utbildning
- Finlands naturskyddsförbund / Egentliga Finlands distrikt rf
- allmänheten

Centrala samarbetsparter

- övriga fiskeleadergrupper i Finland
- Skärgårdshavets Leader-föreningar
- Egentliga Finlands NTM-central / fiskeritjänster
- Egentliga Finlands NTM-central / Miljö och naturresurser
- Egentliga Finlands förbund
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- Finlands Fiskodlarförbund rf
- Finlands Fiskhandlarförbund rf
- Finlands fiskeguide-gille rf
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Pro Kala – Pro Fisk ry rf
- övriga motsvarande parter

4. Kommunikationens målsättningar

Kommunikationens huvudmålsättning är informations-spridning, att öka fiskeleaders kändhet och attraktivitet samt att aktivera och engagera målgrupperna (projekt). Ytterligare är kommunikationens målsättning att lyfta fram fiskerinäringen i en positiv anda.

5. Kommunikationens planering och resurser

För planeringen av kommunikationen svarar aktivatorn tillsammans med fiskedivisionen. Aktivatorn har huvudansvaret för genomförandet av den praktiska kommunikationen. Fiskedivisionens kommun- och organisationsmedlemmar informerar om skilt överenskomna frågor inom sin organisation / kommun.

6. Kommunikationens kanaler och innehåll

Intern kommunikation

Den primära kanalen för informationsgång och interaktion för fiskedivisionen internt och mellan fiskedivisionen och aktivatorn är e-post. Via e-post diskuteras bl.a. fiskeleaders verksamhetsätt och projektidéer som kommit från fältet. Övriga kanaler är telefonsamtal och möten. Besluten fattas i regel på möten.

Kommunikationen mellan fiskeleader och dess administratör ISB-SV sker i regel i personliga möten mellan aktivatorn och ISB-SV:s verksamhetsledare, som arbetar i samma kontorsutrymme. Verksamhetsledaren informerar ISB-SV:s styrelse t.ex. om fiskeleaders utlåtanden på ISB-SV:s officiella möten.

Extern kommunikation

För de identifierade målgrupperna är e-post den huvudsakliga kommunikationskanalen. Via e-post informeras om evenemang som arrangeras av aktionsgruppen och de möjligheter som berör projektstöd. Eftersom projektfinansieringen kan sökas kontinuerligt, görs e-postinformation och påminnelser med regelbundna intervaller (minst en gång per månad). Meddelanden som sänds via e-post läggs även på fiskeleaders hemsidor.

Fiskeleaders officiella kommunikationskanal är hemsidorna, som finns i anslutning till gruppens administratör ISB-SV:s hemsidor (<http://www.sameboat.fi/>). Ifall även sociala

medier används för information så uppdateras informationen först på webbsidorna – på detta sättas fås kanske fler besökare även till hemsidorna.

På hemsidorna finns statisk men aktuell information om åtminstone följande:

- kontaktuppgifter
- aktuellt
- information om fiskeleader (verksamhetsområde, länk till strategin + kort om tyngdpunktsområden, fiskedivisionens sammansättning)
- ansökningsdirektiv (ansökningsprocessen, urvalskriterierna för projekten, stödnivåerna)
- lista över förordade projekt (projektets namn, sökande, aktionsgruppens utlåtande, NTM-centralens beslut, stödnivå (€ och %) samt länk till slutrapporten

Övriga kommunikationskanaler är Facebook, brev, broschyrer, lokala och nationella tidningar (meddelanden, puffar och insändare), seminarier och skilt organiserade informations- och diskussionstillfällen.

På Facebook informeras om evenemang som fiskegruppen ordnar och t.ex. om finansieringsmöjligheter för projekt på en allmän nivå. På sidorna kan det även berättas om nyheter i projekt som fiskeleader stöder. Förutom fiskeleaders egen verksamhet informeras på sidorna om fiskeribranschens evenemang och övriga viktiga och aktuella frågor i Skärgårdshavet. På Facebook kan även diskussionsämnen öppnas, men sidornas innehåll försöker vi hålla positiva.

Vid informationen används brevpost t.ex. i sådana fall, då man behöver nå en viss målgrupp i sin helhet (t.ex. inbjudningarna till informations- och utbildningskryssningar för kommersiella fiskare).

Fiskeleader kan även delta i evenemang, där man kan nå ett stort antal representanter för mål- och intressegrupper. Man träffar och aktiverar målgrupper även på fiskerinäringens organisationers möten samt inom ramen för personliga möten.

7. Kriskommunikation

Möjliga krishändelser kan t.ex. vara olyckor som sker i projekten (projektdragaren blir allvarligt sjuk) eller allvarliga missbruk av projektfinansieringen eller misstanke om det. Ifall dylika händelser kommer till aktivatorns kännedom, diskuteras åtgärder med Egentliga Finlands NTM-central och ISB-SV:s verksamhetsledare. Ärendet förs vid behov till ISB-SV:s styrelses behandling.

8. Uppföljning och utveckling av kommunikationen

Respons om hur informationen lyckas insamlas av kommunikationens målgrupper. Den första feedbackenkäten görs efter verksamhetens första år, dvs. i början av 2023. Lärdom och idéer emottas även av Finlands övriga fiskeleadergrupper.

I Skärgårdshavet

- kommersiella fiskare
- vattenbruksföretag
- fiskförädlingsföretag
- fiskeguider
- kommuner
- Leader-föreningar
- fiskarförbunden; Länsi-Suomen kalatalouskeskus och Åbolands Fiskarförbund
- fiskeriområden (6 st)
- via fiskeriområden delägarlag och fiskargillen
- Naturresursinstitutet / Åbo enhet
- Åbo universitet, Skärgårdshavets forskningsinstitut och Brahea-centralen
- Åbo Akademi
- Åbo Yrkeshögskola
- Pemars samkommun för utbildning, speciellt Fiskeri- och miljöinstitutet
- Forststyrelsen / Åbo enhet
- Finlands Viltcentral / Egentliga Finland
- Skärgårdshavets biosfärområde
- Operation Det Unika Skärgårdshavet
- Egentliga Finlands vattenskyddsförening rf
- Finlands naturskyddsförbund / Egentliga Finlands distrikt rf
- Natur och miljö rf
- ProAgria Länsi-Suomi samt Maa- ja kotitalousnaiset
- Egentliga Finlands NTM-central / fiskeritjänster
- Egentliga Finlands NTM-central / Miljö och naturresurser
- Egentliga Finlands förbund och Skärgårdskommitté
- Valonia rf

På nationell nivå

- övriga fiskeleader i Finland
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- Finlands Fiskodlarförbund rf
- kustens fiskarförbund och rådgivningsorganisationer
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Pro Kala – Pro Fisk ry rf

På internationell nivå

- Östersjöområdets fiskeleader-grupper och övriga branschaktörer
- FAME-NET
- forskningsinstitut (SLU, DTU Aqua, Östersjöcentrum och Stockholms Universitet)
- Norges yrkesfiskares organisation Norges Fiskarlag
- Arctic Culture Club, Norja
- yrkesfiskare och säljägare i Sverige, Estland, USA och Canada